

СЕКЦІЯ 4. МЕНЕДЖМЕНТ
SECTION 4. MANAGEMENT

УДК 001.89:378

JEL Classification: O32, M15

DOI: <https://doi.org/10.64076/eecsr251015.10>

Дмитришин В. С.,
канд. юрид. наук, доцент,
старший науковий співробітник,
Державна наукова установа «Центр
інноваційних технологій охорони здоров'я»
Державного управління справами, м. Київ

**ОРГАНІЗАЦІЯ МОНІТОРИНГУ НАУКОВИХ ТА
ПРАКТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ У НАУКОВІЙ УСТАНОВІ**

Матеріал підготовано на виконання НДР "Медико-соціальне обґрунтування, розробка та запровадження моделі "Центр інноваційних технологій охорони здоров'я" на основі триєдності науки, освіти та практики в роботу багатoproфільного закладу охорони здоров'я, визначення її ролі у формуванні єдиного медичного простору", державний реєстраційний номер: 0125U000318.

На сучасному етапі розвитку економічних і соціальних відносин науково-технічний прогрес є одним з головних факторів історичної трансформації суспільства. Інноваційна діяльність – це складний і довгостроковий процес, що потребує постійного моніторингу, як безперервного, комплексного спостереження та контролю за створенням, впровадженням, поширенням і використанням інновацій. Забезпечення нових підходів у моніторингових дослідженнях, подальша розробка та поглиблення теорії і методики дослідження стану наукової, практичної та інноваційної діяльності створюють передумови для пошуку найбільш оптимальних напрямків інноваційного розвитку наукової установи.

Необхідність моніторингу науково-технічної й інноваційної діяльності впливає з потреби забезпечення управлінського контролю, регулювання та стимулювання науково-технічної й інноваційної діяльності установи, необхідності створення у колективі середовища, яке сприяє впровадженню та поширенню інновацій.

Започаткування системи моніторингу наукової та практичної діяльності установи та здійсненого на їх підставі аналізу стану справ науково-технологічного та інноваційного розвитку гарантуватиме впровадження єдиної політики наукової установи щодо розробок, закупівлі, освоєння

сучасних і перспективних технологій та врегулювання відносин власності на науково-технічну інформацію та об'єкти інтелектуальної власності.

Моніторинг (від лат. monitor – що нагадує, що наглядає) – це безперервне спостереження за економічними об'єктами, аналіз їх діяльності як складова частина управління. Моніторинг інноваційної діяльності – це систематичний збір, обробка та аналіз інформації про перебіг інноваційних процесів, практичні наслідки заходів щодо стимулювання і регулювання інноваційної діяльності, результати реалізації пріоритетних напрямів інноваційної діяльності [1].

Моніторинг дозволяє вирішити такі основні завдання, як: організація спостереження, одержання достовірної, своєчасної й об'єктивної інформації про протікання інноваційних процесів в установі; оцінка та системний аналіз одержуваної інформації, виявлення причин, що викликають той або інший характер протікання науково-технічних процесів; прогнозна оцінка розвитку науково-інноваційного потенціалу на коротко-, середньо- та довгострокову перспективу (вибір сценарію розвитку); підготовка рекомендацій, спрямованих на подолання негативних і підтримку позитивних тенденцій розвитку; забезпечення у встановленому порядку органів управління, а також інших зацікавлених осіб інформацією, отриманою при проведенні даного моніторингу [2; 3].

Моніторинг наукової діяльності (НД) – це систематичне відстеження її перебігу, що передбачає збирання, аналіз, узагальнення та зберігання інформації про стан дослідження та впровадження (оприлюднення, розповсюдження та використання цільовою групою користувачів) створеної під час здійснення НД продукції, оцінювання ефективності впровадження. Метою моніторингу виступає виявлення стану впровадження результатів НДР, здійснення контролю за його перебігом, вдосконалення і прогнозування подальших досліджень.

Суб'єктами моніторингу виступає власне наукова установа, наукові та практичні підрозділи, наукові працівники та цільова група користувачів створеної при здійсненні НД продукції. Об'єктом моніторингу можна вважати процес впровадження (оприлюднення, розповсюдження та використання цільовою групою користувачів) створеної при здійсненні НД наукової продукції.

Методами моніторингу можуть бути: збирання та опрацювання статистичних даних; огляд наукових, навчальних, довідкових, періодичних фахових видань, електронних ресурсів, матеріалів міжнародних і всеукраїнських конференцій, інших науково-практичних заходів, документів і матеріалів, підготовлених із використанням результатів НД публікацій у ЗМІ, мережі Інтернет тощо; опитування, інтерв'ювання цільової (нецільової) групи; опис успішних історій впровадження (кращого досвіду впровадження продукції окремих підрозділів установи та інших установ); інші методи, розроблені суб'єктами моніторингу.

Критеріями моніторингу є: поширеність інформації щодо створеної при здійсненні НД продукції, зокрема у наукових, навчальних, довідкових, періодичних фахових виданнях, електронних ресурсах, матеріалах міжнародних і всеукраїнських конференцій, інших науково-практичних заходів, ЗМІ, мережі Інтернет, на спеціалізованих виставках (оприлюднення продукції); наявність створеної при здійсненні НД продукції у користувачів та в установах, мережі Інтернет, на спеціалізованих виставках, що забезпечують її доступність (розповсюдження продукції); застосування створеної при здійсненні НД продукції цільовою групою користувачів у практичні діяльності (використання продукції).

Показниками моніторингу можуть бути дані щодо кількості: опублікованої (виготовленої) продукції, що підтверджуються бібліографічними записами видань тощо; звернень за електронними адресами порталів, веб-сайтів, електронних видань тощо, де оприлюднено продукцію; навчальної продукції, засобів навчання, що отримали грифи або свідоцтва МОН України; документів, що підтверджують розповсюдження продукції, зокрема листів-клопотань, актів, листів-підтверджень (заявок) про її розподіл тощо; укладених угод, що передбачають впровадження результатів НД, із навчальними закладами, підприємствами, організаціями, органами державної влади та місцевого самоврядування, виданих ними довідок (актів) про впровадження створеної при здійсненні НД продукції; публікацій про результати НД у реферативних виданнях, посилань на результати НД у наукових, навчальних, довідкових, періодичних фахових виданнях, електронних ресурсах, ЗМІ, мережі Інтернет; програм, матеріалів, рішень, рекомендацій міжнародних, всеукраїнських конференцій, інших науково-практичних заходів, де відображено результати досліджень; експонування продукції на спеціалізованих виставках, їх відзнак; договорів замовлення на здійснення нової НД, розпочатих за підсумками виконання фундаментальної роботи; заявок на об'єкти інтелектуальної власності, сертифікатів, патентів, авторських свідоцтв; документів і матеріалів, підготовлених із використанням результатів НД, або їх бібліографічних записів: концептуальних документів, висновків експертизи, пропозицій до проектів нормативно-правових документів, державних і галузевих програм, державних доповідей; аналітичних матеріалів і доповідних записок щодо підвищення якості освіти; висновків експертизи освітніх інновацій, навчальної літератури та засобів навчання; державних стандартів освіти, навчальних планів; висновків, відгуків експертів, користувачів про використання продукції.

З метою моніторингу доцільно впроваджувати сучасні науково-інформаційні технології. Так, на думку Н.Іванченко, створення науково-інформаційних систем, як технологічної підтримки науково-дослідної інформації є одним

із найпрозоріших та практичних підходів збору, управління, зберігання, поширення та аналізу дослідницької інформації. Такі системи інтегрують вже зареєстровану та наявну інформацію, допомагаючи спростити та гармонізувати процеси управління дослідженнями та забезпечити прозорість процесів прийняття адміністративних рішень. Впровадження Системи сприятиме спрощенню доступу до наукової інформації, мінімізує кількість бюрократичних процедур та дублювання робіт у процесі складання та перевірки звітної документації для науковців, адміністраторів та управлінців, удосконалисть представлення результатів вітчизняних досліджень у світовому науковому просторі, спростить процес пошуку нових ідей та технологій для українських підприємців, сприятиме створенню позитивного іміджу національної науки у світі та створенню нових успішних колаборацій українських вчених з іноземними партнерами [4].

Моніторинг здійснюється, як на рівні окремих наукових і практичних підрозділів, так і на рівні установи у цілому.

Підрозділи наукової установи: планують проведення моніторингу, зокрема передбачають заходи з моніторингу в індивідуальних планах наукових працівників; здійснюють моніторинг впровадження результатів НД шляхом щорічного збирання, аналізу, узагальнення та зберігання даних щодо оприлюднення, розповсюдження і використання продукції, підготовленої за НД, завершеними у звітному та попередніх роках; включають інформацію за підсумками моніторингу до щорічного звіту про роботу, заключного анотованого звіту про НД; зберігають узагальнену інформацію за результатами моніторингу впродовж терміну виконання роботи та щонайменше трьох років після його завершення.

Наукова установа: планує впровадження результатів НД; укладає та координує укладання угод, що передбачають впровадження, з навчальними закладами, підприємствами, організаціями, органами державної влади та місцевого самоврядування; координує заходи з впровадження результатів НД, зокрема: отримання відповідних грифів або свідоцтв МОН України, довідок (актів) про впровадження; випуск друкованої продукції та її розповсюдження; веде облік об'єктів впровадження результатів НД, контролює збирання та збереження лабораторіями відомостей, що підтверджують впровадження; здійснює моніторинг впровадження результатів НД шляхом щорічного збирання, аналізу, узагальнення та зберігання звітної інформації підрозділів щодо оприлюднення, розповсюдження і використання результатів НД навчальними закладами, підприємствами, організаціями, органами державної влади та місцевого самоврядування; контролює збереження підрозділами узагальненої інформації за результатами моніторингу впродовж терміну виконання роботи та після її завершення;

контролює впровадження результатів НД, заслуховуючи питання впровадження та моніторингу впровадження на засіданнях ученої ради за роботами, завершеними у звітному періоді.

Список використаних джерел

1. Стояновський А. Р. Особливості побудови та перспективи розвитку загальнодержавної системи моніторингу інноваційної діяльності в Україні [Електронний ресурс] / А. Р. Стояновський // Вісник Хмельницького національного університету. — 2010. — № 4. — Т. 1. — С. 283—289. — Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vchnu_ekon/2010_4_1/282-289.pdf.
2. Саверченко О. О. Проблеми інформаційно-аналітичного забезпечення інноваційного розвитку [Електронний ресурс] / О. О. Саверченко. — Режим доступу : <http://old.niss.gov.ua/Table/Zhalilo21/011.htm>.
3. Іващенко О.В. Моніторинг науково-технічної й інноваційної діяльності в Україні. Вісник Запорізького національного університету. №4(16) 2012. Електронний ресурс: <https://web.znu.edu.ua/herald/issues/2012/eco-4-2012/146-154.pdf>.
4. Іванченко Н. особливості моніторингу науково-технічної діяльності працівників вітчизняних наукових і освітніх установ. Перша міжнародна конференція "Відкрита наука та інновації в Україні 2022" [Електронний ресурс] : Матеріали, 27-28 жовт. 2022 р. / Міністерство освіти і науки України; Державна науково-технічна бібліотека України. – Київ : УкрІНТЕІ, 2022. – Режим доступу: <http://doi.org/10.35668/978-966-479-129-5>.

УДК 005.21:004

JEL Classification: O33, C63

Семенюк О. Ю.,
здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти,
Національний технічний університет
«Харківський політехнічний
інститут», м. Харків

ПОСТАНОВА ЗАДАЧІ МОДЕЛЮВАННЯ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ ІНФОРМАЦІЙНО-ТЕХНОЛОГІЧНИХ ПРОЕКТІВ

Сучасний розвиток інформаційно-технологічних проектів характеризується високим рівнем невизначеності, яка у даному контексті проявляється через множину таких факторів як технологічна складність, динамічність вимог замовників, обмеженість ресурсів, непередбачуваність зовнішнього